

הקשר עם יהודי התפוצות

קהל היעד: כיתות י - יב

משך השיעור: 45 דק' עד שעה

הערה מקדימה:

השיעור יוצא מנקודת הנחה שלכיתה יש רקע מסוים בסוגיה וידע בסיסי בנושא. במידה ולכיתה אין רקע כזה יש צורך בהכנה של הכיתה עם הנושא של יהודי התפוצות.*

מבוא למורה:

מטרת השיעור לדון ולהעמיק ביחסים בין יהודי התפוצות ויהודי ישראל ומדינת ישראל. נלמד על התרומה ושיתוף הפעולה על יהודי התפוצות (בעיקר אמריקה) עם מדינת ישראל והחברה בארץ. ננסה לנסח לעצמנו מהי הזיקה הראויה בין שתי הקבוצות האלו? נשאל שאלות שמעוררות דיון ומחשבה כגון:

- מהי המשמעות שהכרזת העצמאות היא לכל היהודים בעולם, ומה ניתן לומר על כך שבחוק הלאום מדינת ישראל מוגדרת מדינתו של העם היהודי?
- האם יש להעניק ליהודי התפוצות מעמד מיוחד?
- האם לתת להם משקל הנוגע להחלטות שונות בחיים הציבוריים בישראל? ובאילו נושאים?
- מה לדעתכם תרמו יהודי התפוצות למדינת ישראל לאורך השנים?

* קישורים והפניות בנספח בסוף המערך

מערך שיעור

חלק א- פתיחה: דיון על מה אנו מרגישים/ חושבים על יהודי התפוצות

תחילה נצפה בסרטון המצורף למערך השיעור.

שאלות לדיון על הסרטון:

- האם אתם חשים הזדהות / הסכמה עם אחת הדמויות בסרטון? הסבר במה אתה מסכים?
- האם יש מילה שחזרה על עצמה שנשארה בתודעה? במחשבה?
- האם יש דעה שהרגיזה אותך? שאתה חושב שאסור שתישמע?
- מה לדעתך מאפיין את הדעות של הדמויות הישראליות?
- מה אתם מרגישים בסוף הסרטון לגבי היחסים בין יהודי ישראל והתפוצות? אופטימיים/ פסימיים/ אדישים?
- איזה סוג של קשר/ זיקה צריכים להיות בין יהודי ישראל והתפוצות?

למורה: מומלץ לאסוף ולשמור תשובות על הלוח לדיון שיבוא בהמשך השיעור.

מערך שיעור

חלק ב- משמעות חוקית של הקשר עם יהודי התפוצות

כדי לתת ביטוי לקשר בין יהודי התפוצות ומדינת ישראל, ננסה לדון עכשיו בניסוח של חוק הלאום (במידה וצריך, המורה צריך לתת קצת רקע על החוק*) קראו את הציטוט הבא של ח"כ אבי דיכטר בדיונים על חוק יסוד: ישראל – מדינת הלאום של העם היהודי, 30.10.2017

"הפרק הזה עוסק במחויבות. תזכרו, הפרק הזה יושב תחת הכותרת 'ישראל מדינת הלאום של העם היהודי'. היא לא אומרת: מדינת הלאום של העם היהודי היושב בציון"

- מה לדעתכם המשמעות בקביעה כי: "ישראל היא מדינת הלאום של העם היהודי"?
- במה זה צריך לבוא לידי ביטוי?

מתוך חוק הלאום:

"המדינה תשקוד על הבטחת שלומם של בני העם היהודי ושל אזרחיה הנתונים בצרה ובשביה בשל יהדותם או בשל אזרחותם. כלומר, מדינת ישראל מחויבת לשלומם של יהודים אם הם נתונים בצרה בשל יהדותם, גם אם אין להם כל זיקה למדינה"

- לאור חוק הלאום, האם לדעתכם מדינת ישראל צריכה לסייע לקהילות היהודיות בתקופת הקורונה?
- באילו אמצעים צריך לסייע להם?
- נסו לתת דוגמא באילו תחומים/ סיטואציות מדינת ישראל צריכה לעזור/ להשקיע ביהודי התפוצות?

* קישורים והפניות בנספח בסוף המערך

מערך שיעור

חלק ג: למידה בקבוצות ודיבייט/ ויכוח כיתתי*

(בקטע הבא ניתן לחלק את הכיתה לקבוצות דיון ומחשבה/ לדיבייט של בעד ונגד ו/או לתת את המשימה כעבודה להגשה או מטלה)

- האם אנו מוכנים לאמץ או לבסס כדי לחזק את הזיקה בינינו בצורה ממוסדת? במקום ובנציגות בכנסת ישראל? בממשלה? בתקציבים? בתוכניות משותפות? וכדומה.

שרת התפוצות עומר ינקלביץ' מקדמת הצעת חוק ממשלתית הקובעת כי על ממשלת ישראל להתיעץ עם נציגי העולם היהודי בסוגיות הקשורות ליהדות התפוצות.

לדברי השרה ינקלביץ':

"אנחנו בונים בימים אלו שורת פלטפורמות חדשות לשיתוף פעולה במגוון תחומים בין ישראל לתפוצות כמו חינוך, זהות יהודית והקשר לישראל. אך מתבקש שכשעוסקים בנושאים הקשורים ליהדות התפוצות נקשיב גם ליהדות התפוצות. הם לא מחליטים במקום ממשלת ישראל, אבל חשוב עבורנו לשמוע את קולם. זה הזמן להפוך את השיח בין ממשלת ישראל ויהדות העולם לפורמלי. הצעת החוק הזו היא צעד חזוני המניע את מערכת היחסים בין מדינת ישראל ויהדות העולם. הוא צפוי לחזק את היחסים בין מדינת ישראל ליהדות העולם ואת מקומה של ישראל כמרכז העולם היהודי".

הצעת החוק באה לאחר התייעצויות עם פקידי ממשל, מוסדות יהודיים ושורת מנהיגים יהודים.

ח"כ תהלה פרידמן כבר הגישה הצעת חוק בנושא:

"ישנן הרבה סוגיות שהחלטות שמתקבלות בנוגע אליהן משפיעות בצורה ישירה או עקיפה על קהילות יהודיות בעולם. הלכה למעשה, תהליכי קבלת ההחלטות בישראל אינם לוקחים בחשבון את עמדתם של יהודי התפוצות".

לדבריה, "הצורך במנגנון כזה עולה במיוחד השנה לנוכח המורכבות העולה ביחסי ישראל והעם היהודי, ולאור המשבר הגלובלי הבריאותי והכלכלי, שדוחף כל קהילה לעסוק רק בעניינה הפנימיים. הנזק למערכת היחסים עלול להיות בלתי-הפיך, אולם אימוץ חובת היועצות ישירה בין יהודי התפוצות לבין הכנסת וממשלת ישראל הוא צעד הכרחי בהתמודדות עם האתגר"

מערך שיעור

שאלה לדיון:

האם אתם מסכימים שצריך לחייב בחוק את הממשלה להקים מנגנון התייעצות עם נציגים של יהודי התפוצות? באילו נושאים לדעתכם המנגנון צריך לעסוק?

* קישורים והפניות בנספח בסוף המערך

חלק ד: יחידת סיכום ועיבוד

נצפה בסרטון [בקיטור כאן](#)

- מה התחדש לך בעקבות הסרטון?
- האם יש לך מחשבה חדשה או תובנה בעקבות הסרטון והשיעור?

כיצד אתם יכולים לתרום לחיזוק הקשר והערבות ההדדית בין ישראל ליהודי התפוצות?

- ליווי עולים חדשים
- אימוץ חיילים בודדים
- קשר עם בית ספר בתפוצות/ פעילות מודעות בנושא
- שירות לאומי/ שנת שירות בקהילות בחו"ל

מערך שיעור

נספח - מקורות/ הפניות לנושאים שעלו בשיעור:

[רקע על יהודי התפוצות \(משלב משחק היכרות על דמויות של תלמידים יהודיים מכל העולם- מומלץ לכיתות ט-י ולכיתות ללא רקע בכלל\)](#)

[דת ומדינה ויהדות התפוצות, סרטון שמציף את הדילמה](#)

[סרטון על יהודי ארה"ב](#)

1. [רקע ומידע על חוק הלאום](#)
2. [רקע ומידע על חוק הלאום](#)

1. [עזרה ובקשת סיוע מהקהילות](#)
2. [עזרה ובקשת סיוע מהקהילות](#)

[איך לקיים דיבייט בכיתה](#)